

Laekunud kirjalikud arvamused Põhja-Pärnumaa valla eriplaneeringu lähteseisukohtadele ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele ning nendega arvestamine		
<u>Esitaja ja kuupäev</u>	<u>Seisukoht või küsimus</u>	<u>Seisukohaga arvestamine/mittearvestamine</u>
Päästeamet (Margo Kubjas, ohutusjärelevalve büroo nõunik, Lääne päästekeskus) 11.10.2021 kiri nr 7.2-3.4/8119-2	Päästeameti Lääne päästkeskuse ettepanekud eriplaneeringule on järgmised: 1. Planeeringuga tuleb lahendada päästemeeskonna juurdepääs tuulikutele ja päästetehnikaga manööverdamise võimalus.	Seisukohaga arvestatakse. Päästemeeskondade juurdepääsud leiavad täpsemat käsitlust eriplaneeringu detailses lahenduses. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes käsitletakse üldisi põhimõtteid.
	2. Planeeringuga tuleb lahendada tuulikuparkide välise kustutusvee tagamise lahendused koostöös planeeringu koostaja ja päästeasutusega.	Seisukohaga arvestatakse. Välise kustutusvee täpsemad lahendused leiavad käsitlust eriplaneeringu detailses lahenduses. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes käsitletakse üldisi põhimõtteid.
Terviseamet (Kristel Kallaste, menetlusgrupi juht) 25.10.2021 kiri nr 9.3-4/21/13040-2	Terviseameti lääne regionaalosakond on tutvunud esitatud Põhja-Pärnumaa valla tuuleenergeetika eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega ning esitab täiendava ettepanekuna soovitusel võimalusel planeerida tuulikute vähimaks kauguseks lähimast elamust vähemalt 1 km, kuna väiksema vahemaa puhul võib, vastavalt Terviseametile esitatud kaebustele, esineda mürahäiringuid.	Seisukohaga arvestamist kaalutakse eriplaneeringu ja KSH koostamisel.
Muinsuskaitseamet (Eero Heinloo, arheoloogianõunik)	1) KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (kogu valla territooriumil ja ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) alati eelnevalt Muinsuskaitseametiga kooskõlastada arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (MuKSi § 31 lg 3);	Seisukohaga arvestatakse.

<p>28.10.2021 kiri nr 1.1-7/3044-1</p>	<p>2) Prognoositud arheoloogiaturundlikel aladel tuleb kohalikul omavalitsusel küsida planeeringu või ehitise kavandamisel Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta, kui:</p> <ul style="list-style-type: none"> - algatatakse detailplaneeringut; - kaevanduse või ehitiste alla jääva kaevatava ala pindala on enam kui 500 m². <p>3) Tagada nii eriplaneeringus esitatud arheoloogiaturundlikel aladel kui ka mujal arheoloogiapärandi avastamisel arheoloogiapärandi kaitseks muinsuskaitseaduses ette nähtud tegevused (vt § 31).</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p> <p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
<p>Transpordiamet (Marek Lind, projekteerimise osakonna taristu kooskõlastuste üksuse juhtivspetsialist) 03.11.2021 kiri nr 13.6-3/21/23942-2</p>	<p>1. Avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha ja liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine</p> <p>1.1. Siduda planeeringusse maakonnaplaneeringuga, Pärnu maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringu „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0-170,0“ ja üldplaneeringutega kavandatud teede võrgustik – sh riigiteede perspektiivsed trassid koos liiklussõlmede, ristete, kogujateedega jms.</p> <p>Planeeringu detailse lahenduse ülesandeks on muuhulgas liikluskorralduse põhimõtete määramine ning servituutide seadmise ja olemasoleva või kavandatava tee avalikult kasutatavaks teeks määramise vajaduse märkimine. Asukoha eelvaliku tegemisel tuleb analüüsida olemasoleva teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel, määrata planeeringualal perspektiivsete kohalike teede üldised asukohad ja nende ristumiskohad riigiteedega ning oluliselt ümberehitatavad riigitee lõigud või ristmikud (nende olemasolul).</p> <p>Lisaks teeme ettepaneku määrata riigiteede liikluskorralduse ja ümberehituse vajadus seoses eriveostega ja ehitusaegsete veostega.</p> <p>Riigiteede kolm põhiliiki on põhi-, tugi- ja kõrvalmaantee millel igaühel on oma funktsioon. Funktsioonid on leitavad majandus- ja taristuministri 25.06.2015</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse osaliselt.</p> <p>Eriplaneeringu koostamisel arvestatakse teemaplaneeringuga ja üldplaneeringus kavandatuga.</p> <p>Detailses lahenduses määratakse liikluskorralduse põhimõtted, servituutide seadmise ja olemasoleva või kavandatava tee avalikult kasutatavaks teeks määramise vajadus.</p> <p>Asukoha eelvaliku tegemisel analüüsitakse valitud alade juurdepääse ning seatakse suunised detailses lahenduses tehtavatele töödele.</p> <p>Asukoha eelvaliku etapis ei määrata kohalike teede asukohti ja nende ristumiskohti riigiteedega ega oluliselt ümberehitatavaid riigitee lõike või ristmikuid, seda tehakse detailses lahenduses kui on selgunud tuulikute teenindavate teede täpsem paiknemine.</p> <p>Riigiteede liikluskorralduse ja ümberehituse vajaduse määramine seoses eriveostega ja ehitusaegsete veostega toimub detailse lahenduse koostamise etapis.</p>

	<p>määrusest nr 72 „Riigiteede liigid ja riigiteede nimekirj“ (https://www.riigiteataja.ee/akt/128062015003?leiaKehtiv). Igal riigiteel on lisaks liigile olemas tee klass, mis on liiklussageduse alusel määratav maantee tehnilist taset iseloomustav tunnus. Tee klassid on toodud majandus- ja taristuministri 05.08.2015 määruse nr 106 „Tee projekteerimise normid“ lisas „Maanteede projekteerimismid“ (edaspidi <i>normid</i>). Lähtudes normidest on nõuded kohaliku teedevõrgu ühendamiseks riigiteedega klasside kaupa erinevad, riigiteega ristumiskohtade arv on normidega piiratud (näiteks esimese klassi teel võib olla ainult üks parempöõretega ristumiskoht kahe eritasandilise ristmiku vahel).</p>	
	<p>1.2. Palume arvestada, et Transpordiamet ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust, kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt selleks vajadus puudub.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>2. Planeeringuala kruntide hoonestusala ja ehitusõiguse määramine</p> <p>2.1. Elekrituulikute ja tuuleparkide kavandamisel arvestada, et elekrituulik ei tohi avalikult kasutatavatele teedele sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest paikneda lähemal kui $1,5x(H+D)$ (sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori e. tiiviku diameeter).</p> <p>Väikese kasutusega (alla 100 auto/ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringus elekrituulikuid teele lähemale, kuid mitte lähemale kui tuuliku kogukõrgus ($H + 0,5D$).</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>2.2. Eriplaneeringu väljatõötamisel arvestada, et kavandatavad tuulikud võivad oma asukohast ja kõrgusest tulenevalt mõjutada Pärnu lennuvälja instrumentaallennuprotseduure. Seetõttu võib tuulikute asukoha ja kõrguse täpsustades osutada vajalikuks lennundusseaduse § 35 lg 2 kohase aeronavigatsioonilise ekspertiisi tegemine.</p>	<p>Palume täpsustada, millal on vajalik ekspertiisi tegemine? Pärnu lennuvälja piirangupinnad ei ulatu Põhja-Pärnumaa valda. Lennundusseaduse § 35 lg 2 ütleb, et lennuvälja lähiümbruses... ja § 34¹ lg 2 kohaselt koosneb lennuvälja lähiümbrus takistuste piirangupindadest ja kaitsevööndist</p>

	<p>3. Tehnovõrkude ja -rajatiste võimaliku asukoha määramine</p> <p>3.1. Palume arvestada, et üldjuhul ei ole võimalik juhtida arendusalade sademevett riigitee kraavidesse. See on võimalik vaid põhjendatud juhtudel koostöös Transpordiametiga.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>3.2. Planeeringus vältida põhimõtet, et tehnovõrgud paigaldatakse riigitee alusele maale. Riigitee alune maa on riigitee rajatise teenindamiseks ning nõusoleku seda maad kasutada saab Transpordiamet anda vaba ruumi olemasolul. Tehnovõrgu paigaldust tuleb hinnata igakordselt suuremas täpsusastmes geodeetilise alusplaani olemasolul ja menetleda seda kas läbi projekteerimistingimuste või detailplaneeringu.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p> <p>Täpsustame, et tehnovõrkude paiknemist käsitletakse eriplaneeringu detailses lahenduses.</p>
	<p>4. Ettepanekud KSH väljatöötamise kavatsusele</p> <p>Transpordiamet on seisukohal, et KSH väljatöötamise kavatsus on valdavalt asjakohane ja piisav. Siiski palume korrigeerida lähteseisukohti ja KSH väljatöötamise kavatsust järgnevate märkuste alusel.</p> <p>4.1. Osasse 4.1.7 Pärnu maakonnaplaneering 2030+ (või mujale sobivasse asukohta dokumendis) lisada teemaplaneeringuga „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0-170,0“ määratud põhimaantee uus trass.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>4.2. Tabelis 5 jääb arusaamatuks, miks on kasutatud nimetust Transpordiamet kolm korda, piisab ühest. Transpordiametil on üks dokumendihaldussüsteem, mille kaudu suunatakse tööülesanne nii maanteede, lennunduse kui ka veeteedega tegelevatele ametnikele.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>5. Kuna lähteseisukohtades ei ole välja toodud alternatiivseid asukohti planeeringuga kavandatava ehitise püstitamiseks, ei käsitle Transpordiamet eelistusi ehitise asukoha osas.</p>	<p>Võetakse teadmiseks.</p>

	<p>Palume kohalikul omavalitsusel planeeringuala asukoha valikul ettepanekutega arvestada ja teha planeeringu koostamise protsessis sisulist koostööd Transpordiametiga. Ettepanekute mitteametustamist palume sisuliselt põhjendada. Oleme valmis vajadusel selgitama ja täpsustama käesoleva kirjaga esitatud ettepanekuid ning koostöös välja töötama kohakeskselt sobivaimaid lahendusi. Küsimuste korral palume pöörduda kirja koostaja poole kelle nimi on toodud allpool.</p>	
<p>Heili Huik 15.11.2021</p>	<p>Minu kinnistu asub Tohera külas Tori vallas, aga piirneb ka Põhja-Pärnumaa vallaga. Olen ümbritsetud rajatavast tuulepargist, seega sooviksin saada meilile teateid ja otsuseid, mis puudutavad rajatavat tuuleparki.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse. Teid on lisatud kaasatavate inimeste nimekirja.</p>
<p>Rahandusministeerium (Kaia Sarnet, regionaalvaldkonna asekancler) 17.11.2021 kiri nr 15-4/6925-2</p>	<p>1. PlanS § 4 lõike 2 punkti 5 kohaselt on planeerimisalase tegevuse korraldaja ülesandeks planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine, sealhulgas keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldamine. Palume lisada info, kuidas on kavandatud planeerimismenetluses hinnata asjakohaseid majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid.</p> <p>Peatüki 5 nimetus on küll „Asjakohaste mõjude hindamine“, kuid selgituseks on toodud, et KSH väljatöötamise kavatsuses antakse esialgne hinnang planeeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneva võivale keskkonnamõjule. Palume täpsustada, kas siinkohal on silmas peetud PlanS § 4 lõike 2 asjakohaseid mõjusid või KeHJS § 40 lõike 4 kohaseid mõjusid. Mõõname, et planeerimisseaduses nimetatud asjakohased mõjud võivad osaliselt kattuda KeHJS kohaste mõjudega. Kui see nii on, tuleb see välja tuua.</p> <p>Niisiis on vajalik hinnata kavandatava tegevusega kaasnevaid asjakohaseid majanduslikke mõjusid (nt mõju tööhõivele, piirkonna arengule, kohalik kasu).</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse. KOV EP keskkonnamõju strateegilise hindamise <u>esimese etapi aruanne</u> peab sisaldama keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 40 lõike 4 punktides 1–14 ja 16–17 nimetatud teavet (PlanS § 104 lg 2). Antud juhul on hetkel tegemist EP lähteseisukohtadega ning KSH väljatöötamise kavatsusega.</p> <p>Kuna PlanS puuduvad kindlad sisunõuded KOV EP VTK-le lähtuti VTK koostamisel PlanS § 80 lg 2 ja lg 3 ning KeHJS § 36 lg 2.</p> <p>EP lähteseisukohti ja KSH VTK-d täiendatakse. Dokumenti lisatakse loetelu, mida hakatakse asjakohaste majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude puhul hindama KSH esimese etapi aruandes.</p>
	<p>2. Lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuses on põhjalikult käsitletud, millised mõjud eeldatavalt kaasnevad ja kuidas neid hinnatakse. Sisukorraga</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse. EP lähteseisukohti ja KSH VTK-d täiendatakse.</p>

	<p>tutvudes jääb selgusetuks, milline osa dokumendist käsitleb planeeringu lähteseisukohtasid, so sisendinfot planeeringu koostamiseks (mitte selle mõjude hindamiseks). Kui lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus on läbivalt integreeritud, siis palume see sissejuhatuses välja tuua ning vastavalt dokumendi pealkirju ja sisu täpsustada. Lähteseisukohtade osas palume ennekõike täpsustada, millise metoodika (kriteeriumite) alusel tuuleparkide asukohta valitakse.</p>	<p>Dokumenti lisatakse eraldi peatükk lähteseisukohad, et vältida võimalikku segadust, kas lähteseisukohad on olemas või mitte. Lähteseisukohtadesse lisatakse tuuleparkide asukohta valiku kriteeriumid.</p>
	<p>3. Tabelis 1 „Eriplaneeringu alal ja selle mõjuraadiuses paiknevad objektid, millega tuleb edasisel planeerimisel ja KSH aruande koostamisel arvestada“ on kirjeldatud, et koostatavas Põhja-Pärnumaa üldplaneeringus on väärtuslike maastike hulgast eemaldatud Pärnu-Jaagupi ja Vändra väärtuslik maastik. Juhin tähelepanu, et PlanS § 75 lõike 3 kohaselt võib üldplaneeringuga teha ettepaneku maakonnaplaneeringu muutmiseks, kuid PlanS § 90 lõike 3 punkti 3 kohaselt peab riigihalduse minister selleks andma ka nõusoleku. Kuna Põhja-Pärnumaa üldplaneeringu eskiislahendus on alles koostamisel, siis eriplaneeringu koostamisel peab arvestama Pärnu-Jaagupi ja Vändra väärtusliku maastikuga.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>4. Peatükis 4.1.7 „Pärnu maakonnaplaneering 2030+“ on fikseeritud, et Pärnu maakonnaplaneering 2030+ kehtestati 29.03.2018 Rahandusministeeriumi käskkirjaga nr 1.1-4/74. Täpsustuseks, et Pärnu maakonna planeeringu (dokumendi õige nimetus) on kehtestanud riigihalduse minister 29.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/74. Palume dokumendis läbivalt valesi kirjutatud maakonnaplaneeringu nimetus parandada.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>5. Peatükis 4.1.7 „Pärnu maakonnaplaneering 2030+“ on kirjeldatud, et eriplaneeringu ala jääb suuremas osas väljapoole maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga määratud elektriülikute arenduspiirkondi. Kuigi maakonnaplaneeringuga on sätestatud üldised põhimõtted tuuleenergeetika arendamiseks vaid arenduspiirkondades, on otstarbekas eriplaneeringu</p>	<p>Seisukohaga ei arvestata.</p> <p>Eriplaneeringu koostamisel ei võeta maakonnaplaneeringus kokku lepitud tuuleenergeetika põhimõtteid automaatselt aluseks. Põhimõtteid vaadatakse üle ja nende arvestamist kaalutakse vastavalt vajadusele. Me ei pea asjakohaseks võtta kaalumata üks-</p>

	<p>koostamisel aluseks võtta need maakonnaplaneeringus kokku lepitud põhimõtted (nt puhvri suurus elamu ja tuuliku vahel). Ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kohalikele omavalitsustele saadetud ringkirjades on tuginenud koostatud Lääne, Saare, Hiiu ja Pärnu maakonna tuuleenergeetika teemaplaneeringus omal ajal kokku lepitud kriteeriumitele (teemaplaneeringu lahendused on kantud uutesse maakonnaplaneeringutesse).</p>	<p>ühele üle maakonnaplaneeringu tingimusi, sest tuuleparkidega seotud praktiline kogemus ja lähenemine on tänaseks oluliselt muutunud. Peame oluliseks lähtuda viimsest teadaolevast parimast praktikast ja soodustada parima tehnoloogia kasutamist. Seega on asjakohane tingimused üle vaadata.</p>
	<p>6. Tabelis 5 on nimetatud ametid ja riigiasutused, kohalikud omavalitsused, tehnovõrkude ja -rajatiste valdajad, äriühingud ja ettevõtted jt, keda eriplaneeringu ja KSH protsessi kaasatakse ning kellega koostööd tehakse. Selgituseks, et koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määrusega nr 133. Planeerimisseaduses sätestatud põhimõtte kohaselt annavad koostöötegitjad eriplaneeringule kooskõlastuse, mis kohalikule omavalitsusele on planeeringu koostamisel siduv. Kaasatavad isikud avaldavad planeeringulahenduse kohta arvamust. Eriplaneeringu ja KSH menetlemise üheselt mõistetavuse huvides palume nimetada koostöötegitjad ja kaasatavad eraldi.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>7. Kuna eriplaneeringu näol on tegemist olulise ruumilise mõjuga ehitiste planeerimisega, siis palume planeeringute koostamisel järgida Rahandusministeeriumi soovitustega veebilehel https://planeerimine.ee/aktid-ja-kohtulahendid/orme-planeerimine/.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>Palume hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Pärnu talitust kursis eriplaneeringute ja KSH aruande menetlusega ning teavitada kõikidest avalikest aruteludest. Eriplaneeringute asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruanne esitada arvamuse avaldamiseks ning täiendavate koostöötegitjate ja kaasatavate määramiseks.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>

<p>Küllil Lumi 23.11.2021</p>	<p>Olen põhimõtteliselt tuulikute rajamise vastu, kuna tuulikute näol on tegemist väga kahjulike kõrvalmõjudega loodusele. Kui me realselt tahame kaitsta nii loodust kui inimväärset elukeskkonda, siis me loobuksime pigem vallale pakutavatest rahalistest kompensatsioonidest ja kaaluks muid alternatiive, kuidas energiat kokku hoida. Kui nõusolek anda, siis tagasiteed enam sisuliselt ei ole. Mõttekoht oleks pigem viia asutused maaküttele või vesi-õhk küttesüsteemidele.</p> <p>Ma ei usu vandenõuteooriaid ja pole ka lamemaalane ning usun eelkõige seda mida räägivad rahast ja poliitikast mõjutamata ning sõltumatud teadlased. Samuti on mul niinimetatud „siseinfot“ tuuleenergia „maaletoojalt“, kes tunnistab, et eriti vibratsioon, rääkimata muudest kõrvalmõjudest, on see mida tuleb taluda. Kui mina oleksin vallaametnik, siis ma pigem mõtleks, kas ma olen valmis selleks, et see jälg, mille ma tuulikute rajamist toetavana järeltulevatele põlvedele maha jätaksin, tooks mind keskkonna rikkujate tippu.</p>	<p>Seisukoht võetakse teadmiseks.</p>
<p>Maa-amet (Tambet Tiits, peadirektor) 01.12.2021 kiri nr 6-3/21/15776-2</p>	<p>1. Põhja-Pärnumaa valla eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsusepeatükis 3. <i>Eriplaneeringu ala ülevaade</i> on kirjeldatud läänepoolseimat eriplaneeringu ala ning märgitud, et alal toimub ka aktiivne turba kaevandamine (kaevandaja AS Tootsi turvas, kaevandamisloa nr KMIN-070, kehtivus: 12.06.2005 -09.08.2049). Selgitame, et nimetatud kaevandamise keskkonnaluba on antud Lavassaare ja Elbu turbatootmisala mäeeraldisel kaevandamiseks, kuid lisaks nimetatud mäeeraldisele jäävad läänepoolseimale eriplaneeringu alale (ala 3) ka Pitsalu liivakarjäär (loa nr L.MK/323997; loa omaja KMG OÜ endise ärinimega OÜ YIT Teed; luba kehtib kuni 28.08.2023) ning Keskkonnaametis menetluses olev Elbu VII turbatootmisala (taotleja AS Tootsi Turvas), mida ei ole mainitud. Palume täpsustada mäeeraldiste loetelu.</p> <p>2. Põhja-Pärnumaa valla eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse tabelis <i>Tabel 1. Eriplaneeringu alal ja selle mõjuraadiuses</i></p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p> <p>Seisukohaga arvestatakse.</p>

	<p>paiknevad objektid, millega tuleb edasisel planeerimisel ja KSH aruande koostamisel arvestada on märgitud ka maardlad. Palume tabelis 1 alale 1 jääva Kobra dolokivimaardla (õige registrikaardi number on 942, mitte 9942) ja alale 2 jääva Kavasoo turbamaardla (õige registrikaardi number on 90, mitte 909) registrikaardi numbraid täpsustada. Lisaks täpsustame, et alale 3 jääb ka Pitsalu liivamaardla (registrikaart nr 920). Palume tabelit 1 täpsustada.</p>	
	<p>3. Põhja-Pärnumaa valla eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse tabelis 5 on toodud kaasatavad osapooled ja koostöö tegijad. Palume lisaks Tootsi Turvas AS-le lisada nimekirja ja teha koostööd ka Kivikandur OÜ-ga, AS-ga Jiffy Products Estonia ja OÜ-ga KMG.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>Selleks, et edaspidises planeerimisprotsessis oleks võimalik arvestada keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevate maardlatega ja mäeeraldistega, palume planeeringu jooniste koostamisel kasutada keskkonnaregistris arvel olevate maardlate ja mäeeraldiste piire. Keskkonnaregistri seaduse § 6 kohaselt peab planeeringute koostamisel kasutama üksnes keskkonnaregistrisse kantud keskkonnaandmeid. Maardlate ja mäeeraldiste piiride kujutamisel palume lähtuda Maa-ametist saadud maardlate, mäeeraldiste ja nende teenindusmaade ajakohastest piiridest. Ajakohaste andmete saamiseks on võimalus kasutada WFS-teenust aadressil https://teenus.maaamet.ee/ows/maardlad?service=WFS&version=1.1.0&request=GetCapabilities või küsida andmete väljavõtte GIS-failidena. Palume joonistele lisada kuupäev, mis seisuga on maardlate, mäeeraldiste ning nende teenindusmaade andmeid kasutatud.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>Elektrituulikute parkidele sobivate alade määramise käigus palume arvestada, et maardlate aladele saab elektrituulikute parke ja seonduvaid kommunikatsioone</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>

	<p>rajada peale maavara ammendumist, kui ei ole saadud MaaPS alusel muu sisuga kooskõlastust või luba.</p>	
	<p>Turbamaardlate aladele tuulikute kavandamisel palume arvestada MaaPS § 45 lõikes 1 sätestatuga, mille kohaselt turba kaevandamiseks on lubatud kaevandamis luba taotleda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal. Palume keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri“ lisas 1 või 2 toodud nimekirja kuuluvatele aladele tuulikuid mitte planeerida. Tuulikuid on nimetatud aladele võimalik rajada vaid peale maavara ammendumist, kui ei ole saadud MaaPS alusel muu sisuga kooskõlastust või luba.</p>	<p>Seisukohaga ei arvestata.</p> <p>Eriplaneeringusse lisatakse tingimused, millal on võimalik maardlal asuvat tuulepargiala arendama hakata, kuid automaatselt neid alasid ei välistata.</p> <p>Samas lähtutakse hetkel kehtivast õigusruumist ja eriplaneeringusse lisatakse maardlaga kattumisel teie arvamuses väljatoodud selgitus. Samuti on käesoleva eriplaneeringu koostamisel selgunud tuuleenergeetika arendajate suur huvi, mistõttu on asjakohane kaaluda võimalikult palju erinevaid arendusalasid, millel puuduvad otsesed välistused.</p>
	<p>Informeerime täiendavalt, et Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium on algatanud ja esitanud 02.08.2021 kirjaga nr 2-2/21-0400/4660 ministeeriumitele kooskõlastamiseks ehitusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise eelnõu väljatöötamise kavatsuse (edaspidi VTK). VTK punktis 9.1.6 on välja toodud ettepanek aladel, kus maavarad on MaaPS alusel arvele võetud, kuid maavarade kasutusse võtmist lähemas ajaperspektiivis kavandatud ei ole, vahekasutusena lubada ajutiste ehitiste tähtajaks kuni 50 aastat.</p> <p>Peale VTK-s märgitud ehitusseadustiku muudatuste kehtestamist ja MaaPS-us maapõue kaitse põhimõtete muutmist saab Maa-amet kaaluda ehitus- ja kasutusloa andmise lubamist kooskõlas uuendatud seaduste mõttega.</p>	<p>Teatavaks võetud.</p>
	<p>Kehtivate ning taotletavate mäeeraldiste ja nende teenindusmaade aladel tuulikuparkide rajamiseks on vaja saada nõusolek keskkonnaloa omajalt/taotlejalt. Nõusoleku saamisel palume see lisada planeeringu dokumentide hulka.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
Kairi Kruusma	<p>Millal on tulemas Põhja-Pärnumaa avalikud arutelud?</p>	<p>Lähtetingimuste avalikud arutelud on tulemas</p>

<p>Kairi Lilleväli 07.12.2021</p>	<p>Kuidas teha ettepanekuid, kui ei ole teada täpsemaid asukohti, tuulikute kõrgusi, tuulikute erisusi (üksiktuulikud või parkidena), kas ja kuidas see mõjutab eluala. See tekitab olukorra, kus tahaks juba igaks juhuks tuulikute vastu olla, et see oma õue äärde ei tuleks, kuigi tõenäoliselt oleks oma tsooni tuulepargist ka piirkonnale kasulikke aspekte.</p> <p>Pigem saab teemat kommenteerida ja hinnata peale eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi koostamise raames läbiviidud uuringuid ja analüüse või siis enne, kui on vähemalt vastav info olemas (nähtavusanalüüs ja tuulepargi jaoks sobivates asukohtades tuulepargi visualiseeringud (fotomontaaž); müra uuring; varjutuse modelleerimine.</p>	<p>24.01 kell 18.00 Pärnu-Jaagupi Halduskeskuses 25.01 kell 18.00 Vihtra Külakeskuses 26.01 kell 18.00 Vändra Kultuurimajas</p> <p>Eriplaneeringu asukoha eelvaliku avalikud arutelud tulevad lisaks, kui eelnõu on valmis näitamiseks. Seaduses on lihtsalt välja toodud, et neid avalikustamisi ja arutelusid on mitmes etapis vajalik korraldada.</p> <p>Oleme nõus, et ilma konkreetsete asukohtadeta on keeruline ettepanekuid teha.</p> <p>Järgmistes etappides on tulemas ka visualiseerimised, kuidas tuulikud paistma jäävad. Tavaliselt tehakse neid kas mingist asulast vaadena või käivamamast teest. Seda saame veel arutada, kus täpsemalt. Eelvalikuga ei pruugi ka tuulikuid sinna tulla, kuhu arendajad on juba lepingud sõlminud, sest kotkaste pesapaikade ja musta toonekure levialad on laienenud. Mis puudutab seda, kui kaugele oma õuest tuulik tuleb, siis sundkorras neid sinna ei planeerita.</p>
<p>Koit Raud</p>	<p>Muuta volikogu otsused nr 41 ja 42 ning viia Põhja-Pärnumaa eriplaneeringu tingimustesse ning Rahnoja ja Vihtra tuuleparkide detailplaneeringu tingimustesse ja täiendavalt P-Pärnumaa üldplaneeringu tingimustesse normina sisse tuuleenergia arendamisega seotuna ja tuulegeneraatorite asukohtade määramisel järgmised nõuded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vahemaa <ol style="list-style-type: none"> 1) tuulegeneraatori asukoha ja elamu või elamiseks kasutatava mitmeotstarbelise hoone vahel, ning 2) elamu või elamiseks kasutatava mitmeotstarbelise hoone ja tuulegeneraatori vahel on sama või suurem kui tuulegeneraatori kümnekordne kõrgus maapinnast 	<p>Seisukohaga ei arvestata.</p> <p>Eriplaneeringu raames viiakse läbi nähtavusanalüüs, mürauuring ja varjutuse modelleerimine, mille tulemusi võetakse tuuleenergia arendamiseks sobivate alade asukohtade valikul aluseks.</p> <p>Sellise puhvri määramine, kus tuuliku minimaalne vahemaa eluhoonetest oleks tuulegeneraatori kümnekordne kogukõrgus, ei ole põhjendatud. Kuna tegemist on arendustegevusega, mis on olulise avaliku huviga (vastavalt 2021. aasta Riigikohtu lahendile nr 3-17-2013) on vajalik, et igasugune piirang, mida</p>

	<p>kuni selle rajatise kõrgeima punktini, kaasa arvatud tehnilised ehitusdetailid, eelkõige rootor koos rootorilabadega (tuulegeneraatori kogukõrgus).</p>	<p>planeeringu lahenduses määratakse oleks proportsionaalne ning põhjendatud.</p>
	<p>2. Tuuleenergia eriplaneeringu või detailplaneeringu lahutamatuks osaks on planeeringu realiseerimisega kaasnevate sotsiaal-majanduslike mõjude hindamine ja vastus küsimusele - kui suur on negatiivsete mõjude kogumaksumus ja kas need on kaetavad tuuleparkide rajamisega saadavatest positiivsetest majanduslikest mõjudest tekkivate vahenditega?</p>	<p>Selgitus. Eriplaneeringu KSH I etapi koostamise käigus ei arvestata sotsiaal-majanduslike mõjude hindamisel tuuleparkide rajamisega seotud maksumusi, arendaja võimalikku kasumiootust või arendusega seotud majanduslikke riske. KSH I etapi aruandes hinnatakse sotsiaal-majanduslike mõjude käigus eelkõige tuuleparkide rajamisest saadavat piirkondlikku sotsiaal-majanduslikku kasu/kahju, mis hõlmab endas nt võimalikku kinnisvarahindade langust/tõusu piirkonnas, mõju tööhõivele, piirkonna arengule, kohalik kasu jne.</p>
	<p>3. Põhja-Pärnumaa vallas võib püstitada ainult uusi tuulegeneraatoreid.</p>	<p>Seisukohaga arvestamist kaalutakse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise käigus.</p>
<p>Maaeluministerium (Hendrik Kuusk, toiduohutuse asekanstler kanstleri ülesannetes) 09.12.2021 kiri nr 4.1-5/1831-1</p>	<p>Eriplaneeringu lähteseisukohti ja KSH väljatöötamiskavatsust käsitleva dokumendi jaotises 5.5 „Mõju pinnasele, sh väärtuslikule põllumajandusmaale“ on märgitud, et tuuleparkide arendamiseks kõige sobivamate asukohtade valikul arvestatakse väärtuslike põllumajandusmaadega ja nenditud, et väärtuslike põllumajandusmaadega arvestamine ei tähenda tingimata seda, et ehitamine neile oleks täielikult keelatud, vaid seda, et tuuleenergia arendamiseks sobivaimate asukohtade valikul tuleb leida selline lahendus, mis tagaks võimalikult suures ulatuses väärtuslike põllumajandusmaade säilimise. Tuulepargi rajamisega põllumajandusmaale ei kaasne terviklike põllumassiivide hävimine, vaid see osa, mis jääb uute ehitiste (teed, tuuliku vundament, alajaam) alla. Kuna tuulikud peavad</p>	<p>Võetakse teadmiseks</p>

	<p>paiknema üksteisest teatud kaugusel, tähendab see seda, et suurem osa väärtuslikust põllumaast siiski säilib. Samas jaotises on märgitud, et arvestada tuleb ka asjaoluga, et üks tegevus ei välista teist ehk tuulepargialal on võimalik nii selle põllumajanduslik kasutus kui ka energia tootmine. Dokumenti koostanud eksperdid järeldavad, et tuulikute rajamine ei avalda eeldatavalt olulist negatiivset mõju Põhja-Pärnumaa väärtuslikele põllumajandusmaadele, kuid sellegipoolest, kuna väärtuslikud põllumajandusmaad on üheks tuulepargialade valiku kriteeriumiks, on teema edasine käsitlemine KSH aruandes vajalik.</p> <p>Lisame, et meie analüüside kohaselt on eriplaneeringu aladel kokku u 2400 hektarit väärtuslikke põllumajandusmaid (joonisel 1 toodud märgistuse alusel on väärtuslikke põllumajandusmaid alal 1 u 500 hektarit, alal 2 u 960 hektarit ning alal 3 u 950 hektarit).</p> <p>Dokumendi jaotises 5.4 „Mõju veekvaliteedile ja veerežiimile“ on kinnitatud, et tuulepargi väljaarendamisel on vaja tagada olemasolevate maaparandussüsteemide jätkusuutlik funktsioneerimine.</p> <p>Meie analüüside kohaselt on eriplaneeringu alad seotud maaparandussüsteemi maa-aladega kokku 15 400 hektari ulatuses (joonisel 1 toodud märgistuse alusel paiknevad maaparandussüsteemid alal 1 u 6400 hektari ulatuses, alal 2 u 7800 hektari ulatuses ning alal 3 u 1200 hektari ulatuses).</p> <p>Maaeluministerium on jaotistes 5.4 ja 5.5 nimetatud käsitlustega ja toodud seisukohtadega nõus.</p>	
	<p>Lisaks eelnevale märgime järgmist.</p> <p>Jaotises 3 „Eriplaneeringu ala ülevaade“ on kirjeldatud ja välja toodud majapidamiste üldine paiknemine. Samas ei ole nimetatud ülevaates kirjeldatud</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse osaliselt.</p> <p>Asukoha eelvalikul määratakse äri maa-aladele puhver ala (sarnaselt elamu maa-</p>

	<p>ettevõtete olemasolu või nende paiknemist. Leiame, et eriplaneering võib mõjutada ka ettevõtteid ning sellest tulenevalt tuleks tähelepanu suunata ka neile.</p>	<p>aladele), lähtudes eelkõige müra normtaseme tagamise vajadusest.</p>
	<p>Jaotises 5.9 „Mõju inimese tervisele ja heaolule“ on kirjeldatud üldiselt mõju inimese tervisele (müra levik, peegeldused, varjud), kuid ei ole käsitletud inimese heaoluga seonduvaid aspekte, eelkõige inimese elukeskkonda mõjutavaid tegureid. Mõõname, et osaliselt on seda teematikat käsitletud teiste teemade osas (müra, täiendav liikluskoormus, varjatud vaade jne), kuid tuulepargi rajamine ja töötamine võib meie arvates mõjutada oluliselt ja komplekskena inimeste terviklikku heaolu. Seega tuleks täiendavalt KSH-s kirjeldada ka mõju inimeste heaolule.</p>	<p>Inimese heaolu teematikat on käsitletud, nagu ka kirjutate, teiste teematikate osas. Inimese tervis ja heaolu on omavahel tihedalt seotud, mistõttu KSV VTK ptk-s 5.9 käsitletud teemasid ühe või teise alla liigitada ei ole mõistlik. Palume täpsemalt kirjeldada, mis teemasid oleks vaja inimese heaolu kohapealt käsitleda ning detailsemalt öelda, mis on hetkel selles osas KSH VTK-st puudu.</p>
	<p>Jaotises 5.10 „Mõju sotsiaalsetele vajadustele ja varale“ on välja toodud, et majanduslike mõjude hindamine ja rahaliste kompensatsioonimehhanismide määramine ei ole KSH ülesanne. Samas jaotises 2.1 „Metoodika“ on märgitud, et eriplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes analüüsitakse ka mõju sotsiaal-majanduslikule keskkonnale. Nõustume metoodika kirjelduses tooduga ning leiame, et mõju sotsiaal-majanduslikule keskkonnale hindamine on vajalik. Usume, et see toetab objekti asukoha eelvaliku leidmist ning annaks võimaluse hinnata eriplaneeringus toodud ruumikasutust elanike ja ettevõtjate lähtepunktist.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p> <p>Peatükki 5.10 viimase lõigu esimest lauset korrigeeritakse järgmiselt: “Rahaliste kompensatsioonimehhanismide määramine ei ole KSH ülesanne”.</p>
	<p>Kinnitame, et Maaeluministeerium on valmis Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusega ja eriplaneeringu koostajatega igakülgselt koostööks, et saavutada tuulepargi asukohavalikul parim ja õigeim tulemus.</p>	<p>Võetakse teadmiseks.</p>
<p>Keskkonnaministeerium (Kaupo Heinma, asekanstler) 10.12.2021 kiri nr 7-15/21/231-3</p>	<p>Informeerime, et Keskkonnaministeeriumil on töös „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“, mis valmib septembris 2022. Laiapõhjalisem teave maismaa linnustikust (peamised rändeteed, ööbimis- (puhke-) ja toitumisalad) koondatud analüüsina aitab paremini planeerida potentsiaalseid tuuleenergiaks sobivaid maismaa-alasid selliselt, et ei kahjustata loodusväärtusi ning ei minda vastuollu riiklike ja</p>	<p>Selgitus.</p> <p>Töö „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“ on hetkel koostamisel ning seetõttu ei ole seda veel võimalik töö koostamisel arvestada. Kui töö valmib siis sellega arvestamist kaalutakse olenevalt</p>

	<p>rahvusvaheliste kohustustega. Viidatud töös esitatakse ka soovitud tuuleparkide rajamiseks vajalike eeluuringute ja tuuleparkide rajamise järgselt vajalike järeseire meetodite kohta (esitatakse kirjeldatud meetodikad). Samuti valmib töö käigus juhised tuulepargi eeluuringuks ja rajamise järgseks järeseireks koos miinimumnõuetega (nt 3D radaruuringute vajadus, uuringu kestus ja perioodid jt). Seetõttu peame vajalikuks, et kuigi eriplaneeringu käigus viiakse muu hulgas läbi linnustiku uuring, lisatakse materjalidesse viide, et asukohavalikul arvestatakse ka tööga „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“. Lisaks juhime tähelepanu, et planeeringu koostamisel ning KSH läbiviimisel saab arvestada ka Keskkonnaameti veebilehel leitava dokumendiga „Maismaa tuuleparkide planeerimise soovitud“.</p>	<p>sellest, kui kaugemale on eriplaneeringu koostamisega jõutud.</p> <p>Eriplaneeringu ja KSH koostamisel kaalutakse dokumendiga „Maismaa tuuleparkide planeerimise soovitud“ arvestamist. Kuna eriplaneeringu raames viiakse läbi linnustiku ja nahkhiirte uuring, siis soovitatud puhvreid üks ühele üle ei võeta.</p>
	<p>Teeme ettepaneku lisada peatükis 2.1 loetletud kavandatavate uuringute nimekirja taimkatte uuring. Uuring ei pea hõlmama kogu projektiala, kuid tuulikute võimalike asukohtade täpsustumisel tuleb ka taimkattele inventuur teha.</p>	<p>Seisukohaga ei arvestata.</p> <p>Taimkatte inventuuri läbiviimine on põhjendatud vaid juhul kui tegemist on kaitsealuste taimeliikidega. Taimkatte inventuuri kui (leevendus)meetme määramise vajadust kaalutakse KSH aruandes detailse lahenduse koostamise etapis.</p> <p>Potentsiaalsele tuulepargialale jäävaid taimekooslusi ja seal esinevate ökosüsteemide seisundeid või väärtusi kirjeldatakse KSH esimese etapi aruandes nii palju kui võimalik tuginedes olemasolevatele avalikele andmetele. Kindlasti arvestatakse töö käigus Keskkonnaagentuuri poolt tellitud ELME projekti kaardikihte.</p>
	<p>Peatükis 5.8 on toodud järgnev: „Ehitustegevuse ajaks vastuvõtja juures ei ole kehtestatud piirväärtust keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 järgi“. Palume lauset parandada, sest kehtestatud on piirväärtus öisele ehitismürale.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>

	<p>Teeme ettepaneku KSH käigus hinnata ka kliimamuutuse mõju (sagenevate tormide, tugevnevate tuulte ja jäitepäevade sagenemise tingimuses) tuuleparkide ning vajaliku taristu toimimisele.</p> <p>Kuna tuulepargi rajamisega metsamaale kaasneb metsa raadamine, juhime varakult tähelepanu, et KSH käigus tuleb selgitada välja raadamise ulatus (trasside eeldatavad laiused, generaatorite (alajaamade) ehitusplatside suurused).</p> <p>Samuti tuleb käsitleda rajatavate juurdepääsuteede, liinide ja generaatoriplatside rajamisel tekitatud tuulekoridoride mõju ümbritsevatele metsadele lähtuvalt metsatüüpidest ning valdavatest tuulesuundadest.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p> <p>KSH esimese etapi aruandes antakse üldine hinnang kliimamuutuste mõjust tuuleparkide toimimisele.</p> <p>Raadamise ulatus selgub detailse lahenduse käigus.</p> <p>KSH esimese etapi aruandes antakse üldine suunis: II etapi KSH aruandes tuleb analüüsida, kas tekkivatest tuulekoridoridest lähtub risk mõnele kaitstavale või muul põhjusel väärtuslikule metsale (nt vääriselupaik, KAH ala vms).</p>
	<p>KSH eksperdirühma koosseisus on määratud kaks KSH juhteksperti: Urmas Uri ja Teele Nigola. Märgime, et keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse järgi määratakse üks KSH juhtekspert, kes juhib strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat keskkonnamõju strateegilist hindamist.</p> <p>Lisaks palume täpsustada, kas KSH eksperdirühma on juba kaasatud eraldi maastikuarhitekt. Kui ei ole, teeme ettepaneku kaasata ka maastikuarhitekt.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p> <p>KSH juhtekspertiks jääb Urmas Uri.</p> <p>Ekspertühma on kaasatud maastikuarhitekt ja sellekohane info lisatakse ka dokumenti.</p>
<p>Riigimetsa Majandamise Keskus (Aliis Kevvai, Väandra metsaülem) 10.12.2021 kiri nr 3-1.1/2021/5711</p>	<p>Oleme materjalidega tutvunud ning palume eriplaneeringu koostamise käigus selgitada välja ka metsamaa raadamise ulatus ning sellekohane info eriplaneeringu seletuskirja sisse viia. Lisaks selgitame, et tuulikute jaoks sobivate asukohtade määramine ning metsamaa raadamine RMK haldusalas olevatel kinnistutel toimub koostöös RMK-ga.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p> <p>Metsamaa raadamise ulatus selgitatakse välja detailse lahenduse koostamise etapis.</p>
<p>Kaitseministeerium (Oliver Tüür, Riigikaitseliste)</p>	<p>Kaitseministeerium viis läbi analüüsi tuuleenergeetika arendusalale rakenduvate kõrgusepiirangute osas ja palub arvestada tuuleenergeetika eriplaneeringu ja arendamise käigus allpool esitatud kõrgusepiirangutega.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>

infosüsteemide ja innovatsiooni osakonna juhataja) 13.12.2021 kiri nr 12-1/21/3656	Lähtuvalt olemasolevatest õhuseireradaritest kehtivad hetkel eriplaneeringu alal tabelis 1 toodud kõrgusepiirangud.																											
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Koordinaadid</th> <th>Arvutatud lubatud elektrituuliku tipukõrgus absoluutkõrguses (m)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>58° 41' 40,6''N; 24° 58' 0,8''E</td> <td>454</td> </tr> <tr> <td>58° 41' 40,6''N; 24° 58' 0,8''E</td> <td>371</td> </tr> <tr> <td>58° 42' 54,2''N; 25° 16' 18,7''E</td> <td>652</td> </tr> <tr> <td>58° 42' 54,2''N; 25° 16' 18,7''E</td> <td>223</td> </tr> <tr> <td>58° 34' 4,3''N; 24° 53' 42,3''E</td> <td>393</td> </tr> <tr> <td>58° 34' 4,3''N; 24° 53' 42,3''E</td> <td>322</td> </tr> <tr> <td>58° 40' 53,6''N; 25° 17' 24,5''E</td> <td>683</td> </tr> <tr> <td>58° 40' 53,6''N; 25° 17' 24,5''E</td> <td>217</td> </tr> <tr> <td>58° 37' 16,8''N; 24° 23' 27,3''E</td> <td>183</td> </tr> <tr> <td>58° 37' 16,8''N; 24° 23' 27,3''E</td> <td>628</td> </tr> <tr> <td>58° 32' 53,2''N; 24° 32' 12,3''E</td> <td>256</td> </tr> <tr> <td>58° 32' 53,2''N; 24° 32' 12,3''E</td> <td>553</td> </tr> </tbody> </table>	Koordinaadid	Arvutatud lubatud elektrituuliku tipukõrgus absoluutkõrguses (m)	58° 41' 40,6''N; 24° 58' 0,8''E	454	58° 41' 40,6''N; 24° 58' 0,8''E	371	58° 42' 54,2''N; 25° 16' 18,7''E	652	58° 42' 54,2''N; 25° 16' 18,7''E	223	58° 34' 4,3''N; 24° 53' 42,3''E	393	58° 34' 4,3''N; 24° 53' 42,3''E	322	58° 40' 53,6''N; 25° 17' 24,5''E	683	58° 40' 53,6''N; 25° 17' 24,5''E	217	58° 37' 16,8''N; 24° 23' 27,3''E	183	58° 37' 16,8''N; 24° 23' 27,3''E	628	58° 32' 53,2''N; 24° 32' 12,3''E	256	58° 32' 53,2''N; 24° 32' 12,3''E	553	
	Koordinaadid	Arvutatud lubatud elektrituuliku tipukõrgus absoluutkõrguses (m)																										
	58° 41' 40,6''N; 24° 58' 0,8''E	454																										
	58° 41' 40,6''N; 24° 58' 0,8''E	371																										
	58° 42' 54,2''N; 25° 16' 18,7''E	652																										
	58° 42' 54,2''N; 25° 16' 18,7''E	223																										
	58° 34' 4,3''N; 24° 53' 42,3''E	393																										
	58° 34' 4,3''N; 24° 53' 42,3''E	322																										
	58° 40' 53,6''N; 25° 17' 24,5''E	683																										
	58° 40' 53,6''N; 25° 17' 24,5''E	217																										
	58° 37' 16,8''N; 24° 23' 27,3''E	183																										
	58° 37' 16,8''N; 24° 23' 27,3''E	628																										
	58° 32' 53,2''N; 24° 32' 12,3''E	256																										
	58° 32' 53,2''N; 24° 32' 12,3''E	553																										
Kaitseministeeriumi hinnangul saab hetkel ilma riigikaitsele ehitistele negatiivset mõju avaldamata püstitada planeeringu alale 1 (üks) 223 - 371 meetrise absoluutkõrgusega tuulikuid. Planeeringualale 2 on võimalik rajada 217 - 322																												

	<p>meetrise absoluutkõrgusega tuulikuid. Planeeringualale 3 saab rajada 183 - 256 meetrise absoluutkõrgusega tuulikuid.</p>	
	<p>Täiendavalt selgitame, et Vabariigi Valitsuse otsuse kohaselt vabastatakse Mandri-Eesti osaliselt tuuleenergeetika arendustele ning vastavad meetmed valideeritakse eeldatavalt aastal 2025. Põhja-Pärnumaa eriplaneeringuga kavandatavate elektrituulikute kõrguspiirangutest on võimalik pärast Mandri-Eesti osaliselt tuuleenergeetika arendustele avavate meetmete valideerimist loobuda.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
<p>Keskkonnaamet (Helen Manguse, keskkonnakorralduse büroo juhataja) 14.12.2021 kiri nr 6-5/21/21166-2</p>	<p>Tutvunud avalikul väljapanekul oleva Põhja-Pärnumaa valla tuuleenergeetika eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH VTK-ga esitab Keskkonnaamet alljärgnevad märkused:</p> <p>1. Ptk 2.1 (metoodika) – Keskkonnaamet peab väga oluliseks eriplaneeringu koostamisel kasutada ka üle-eestilise maismaalinnustiku analüüsi tulemusi (koostaja: Eesti Ornitoloogiaühing), mis valmib 2022 teises pooles. Analüüsis esitatakse laiapõhjalisem teave maismaa linnustikust (peamised rändeteed, ööbimis- (puhke-) ja toitumisalad), mis peaks aitama paremini planeerida potentsiaalseid tuuleenergiaks sobivaid maismaa-alasid. Töös esitatakse ka soovitusel tuuleparkide rajamiseks vajalike eeluringute ja tuuleparkide rajamise järgselt vajalike järeelseire meetodite kohta (esitatakse kirjeldatud meetodid). Samuti valmib juhis tuulepargi eeluringuks ja rajamise järgseks järeelseireks koos miinimumnõuetega (nt 3D radaruuringute vajadus, uuringu kestus ja perioodid jt).</p>	<p>Selgitus.</p> <p>Töö „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“ on hetkel koostamisel ning seetõttu ei ole seda veel võimalik töö koostamisel arvestada. Kui töö valmib siis sellega arvestamist kaalutakse olenevalt sellest, kui kaugele on eriplaneeringu koostamisega jõutud.</p>
	<p>2. Ptk-s 2.1 on välja toodud linnustiku eksperdi kaasamine, sama punkti all on mainitud ka elupaigatüüpe, mis ei ole selle punkti juures sobivas kontekstis. Elupaigatüüpe hindava ja vajadusel inventeeriva eksperdi kaasamine tuleks välja tuua eraldi punkti all. Samas toob Keskkonnaamet välja, et kaasata tuleb ekspert, kes inventeerib mõjualasse jäävad Natura elupaigatüübid loodusaladel kohas, kus andmestik on puudulik või vanem kui 10 a. Samuti tuleb mõjude hindamisel</p>	<p>Selgitus.</p> <p>Mõeldud on lindude elupaigatüüpe (üleüldiselt, mitte Natura elupaigatüüpe), mille väljatoomine ja arvestamine on vägagi oluline, et hinnata tuulikute mõju lähiümbruskonna lindudele võimalikult adekvaatselt. Pöörame tähelepanu sellele, et linnustiku uuringu kirjelduses ei ole eristatud Natura alasid.</p>

	<p>arvestada võimalikke mõjusid elupaigatüüpidele läbi veerežiimi muutuse, mis võib tekkida ehitustegevuse käigus ja tagajärjel.</p>	<p>Natura loodusala elupaigatüüpidele antakse hinnang KSH esimese etapi aruandes. Natura eelhinnang on antud EP LS ja KSH VTK ptk-s 5.3. Eraldi Natura loodusala elupaigatüüpide inventeeringut läbi ei viida vaid tuginetakse EELIS-e ning loodusala kaitsekorralduskavas toodud andmetele.</p> <p>Mõjude hindamisel arvestatakse võimalikke mõjusid Natura elupaigatüüpidele läbi veerežiimi muutuse nii nagu sellele on ka viidatud ptk-s 5.3.</p>
	<p>3. Ptk-s 2.1 on välja toodud, et nahkhiirte kevadrännet ei arvestata, sest seda mõjutab olulisel määral ilmastik ning on oma olemuselt küllaltki hajus. Keskkonnaamet on seisukohal, et arvestada tuleb ka nahkhiirte kevadrände tulemusi.</p>	<p>Töösse kaasatud nahkhiirte ekspertide sõnul on kirjanduse põhjal nahkhiirte hukkumine kõige suuremaks probleemiks sügisrände perioodil või suvel, kui tuulikud paiknevad kuskil koloonia läheduses. Kevadel on hukkuvate loomade arvukus tüüpiliselt madal. EP I etapi raames viiakse läbi nahkhiirte uuringu eelhinnang (Eurobatsi soovitustes <i>pre-survey assessment</i>), mille raames viiakse läbi väheses mahus ka välitöid aladel, mis jäävad muude piirangute (nt. eluhoone) piirkonnast välja. Antud töö mahu ja ajaraami juures ei ole võimalik välja selgitada kogu nahkhiirte rände dünaamikat. Kuna kevad ränne on hajusam ning sõltub suurest kevadisest ilmastikust ei ole meetodikat, mida plaanitakse antud töö puhul rakendada sobilik. Täpsema rändedünaamika väljaselgitamiseks on lähtuvalt EUROBATS'i soovitustest vajalik detailse lahenduse faasis läbi viia täpsemad uuringud.</p>

	<p>4. Ptk 2.1 - Keskkonnaamet peab vajalikuks eriplaneeringu koostamisel kasutada Keskkonnaagentuuri eestvedamisel koostatud ELME projekti (Elurikkuse sotsiaal-majanduslikult ja kliimamuutustega seostatud keskkonnaseisundi hindamiseks, prognoosiks ja andmete kättesaadavuse tagamiseks vajalikud töövahendid) andmestikku.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>5. Ptk-s 2.2 (KSH ruumiline ulatus) on öeldud: „<i>Mõjuala ulatus sõltub väga palju mõju liigist ja mõju retseptorist. Näiteks eri linnuliikide osas võib tuuliku mõjuala olla 0 meetrist 20 kilomeetrini.</i>“ Ilma pädevate ekspertide hinnanguta ei saa nõustuda, et mõnele linnuliigile tuulepargiga kaasnevat mõju üldse ei ole ning mõjualaks võiks lugeda 0 meetrit.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse. EP LS ja KSH VTK sõnastust korrigeeritakse.</p>
	<p>6. Ptk 3 - Antud planeeringuala puhul tuleb kindlasti arvestada, et teadusuuringute järgi omavad tuulikupargid olulist mõju ka metsakanaliste (eelkõige metsise) elupaigakasutusele. Planeeringuala on oluliseks elupaigaks metsisele (LKS II kaitsekategooria, ohustatuse hinnang 2019 - ohualdis). Metsise jaoks on ohuteguriks eelkõige intensiivne metsaraie, kuid oluline on samuti elupaikade killustumine, mis kaasneb metsamaade muul otstarbel kasutusele võtmisega (karjäärid, taristu jmt). Seega tuleb KSH käigus hinnata nii potentsiaalsete tuuleparkide mõju konkreetsetele metsise elupaikadele (lähtudes ka üha suurenevast rajatavate tuulikute kõrgusest võib üldreeglina eeldada, et tuuleparkide poolt metsisele avalduv mõju võib ulatuda kuni 1 km kaugusele tuulepargist) kui hinnata potentsiaalse tuulepargi mõju elupaikade omavahelisele sidususele. Lähtudes olemasolevatest metsise telemeetria andmetest tuleks elupaikade sidususe hinnang anda kuni 10 km raadiuses potentsiaalselt mõjutatavatest mängualadest.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>7. Ptk 4.1.7 (Pärnu maakonnaplaneering 2030+) – Peatükk käsitleb kavandavate tegevuse seoseid tuuleenergeetika põhimõtetegea maakonnaplaneeringus. Puudub</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>

	<p>ülevaade, et eriplaneeringu alad jäävad maakonna rohelise võrgustiku aladele ning millised põhimõtted aladel kehtivad.</p>	<p>Rohevõrgustikku on käsitletud dokumendi peatükis 5.7 aga peatükki 4.1.7 lisatakse viide ja lühike kirjeldus.</p>
	<p>8. Ptk 5.1, ptk 2.1 - (Mõju bioloogilisele mitmekesisusele ja populatsioonidele, taimedele ning loomadale) - Vastavalt 2008 Agreement on the Conservation of Populations of European Bats (UNEP/EUROBATS) juhendile on tuulegeneraatorite asukohtade valiku etapis vajalik läbi viia ka nahkhiirte uuring, et selgitada välja tuulikute asukoha olulisus erinevatele nahkhiireliikidele. Selleks tuleks kasutada nahkhiirte ultrahelide automaatsalvestit, mis salvestaks nahkhiirte hääli kogu nahkhiirte aktiivsuse hooaja vältel. Lisaks tuleks kasutada ultrahelidetektoriga nahkhiirte kaardistamist nahkhiirtele eriti sobivatel öödel.</p>	<p>EP I etapi käigus viiakse läbi nahkhiirte uuringu eelhindangu etapp (Eurobatsi soovitusel <i>pre-survey assessment</i>), mis annab eriplaneeringu aladele hinnangu lähtuvalt olemas olevatest andmetest, biotoobi parameetritest ning antud juhul kogutakse mõningasel määral ka täiendavaid andmeid. EP II etapis on vajalik läbi viia detailsemad uuringud, mis hõlmavad kogu nahkhiirte aktiivsus perioodi.</p>
	<p>9. Ptk 5.1 – Palume lisada, et mõju linnustikule võib olla ka oluline, kui tuulepark takistab lindude lendu toitumisalale.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>10. Ptk 5.2 ja ptk 2.1- Keskkonnaamet on tuginedes teadusallikatele ja ekspertteadmisele töötanud välja omapoolsed soovitusel maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitusel nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes (seisuga 10.11.2021)4. Soovitame eelnimetatud juhendit kasutada esialgsete puhvrite määramisel ning mõjude täpsustamisel eri liigirühmade ja kaitstavate loodusobjektide puhul.</p>	<p>Eriplaneeringu ja KSH koostamisel kaalutakse dokumendiga „Maismaa tuuleparkide planeerimise soovitusel“ arvestamist. Kuna eriplaneeringu raames viiakse läbi linnustiku ja nahkhiirte uuring, siis soovitatud puhvreid üks ühele automaatselt esialgu üle ei võeta.</p>
	<p>11. Ptk 5.3 alapunkt 4 (Eriplaneeringu mõju prognoosimine Natura aladele) - Pärnu jõe loodusala mõju prognoosimisel on arvestatud on ainult tuulikute püstitamise kaugust loodusalast. Pärnu jõe loodusala mõjutab enim settekoormuse suurenemine, kuid hinnatud ei ole võimalikku mõju loodusala kuivendussüsteemide rajamisest või rekonstrueerimisest. Keskkonnaameti hinnangul ei ole ebasoodne mõju Pärnu jõe loodusalale välistatud.</p>	<p>Täiendatakse eelhindangut.</p>
	<p>12. Ptk 5.4 (mõju veekvaliteedile ja veerežiimile) - Keskkonnaamet ei nõustu väitega, et negatiivne mõju põhjaveele puudub ja et mõju põhjaveele KSH I</p>	<p>Tuulikute aluste rajamisel on tegu ehitustöödega, mis vastavad oma iseloomult tavapärastele ehitustöödele.</p>

	<p>etapiaruandes ei käsitleta. Tuuleparkide võimalik negatiivne mõju põhjaveele võib lisaks avariolukordadele avalduda ka ehitustööde ajal, kui maapinnas tekitatakse vibratsiooni ja betoneeritakse tuuliku alust. Negatiivne mõju on eriti võimalik just kaitsmata ja nõrgalt kaitstud põhjaveega aladel ning aladel, kus põhjavee tase on maapinna lähedal. Keskkonnaamet on seisukohal, et KSH käigus asukohavalikul ja valitud piirkondade kirjeldamisel tuleb kirjeldada ja hinnata tuuleparkide võimalikku ehitusaegset mõju põhjaveele. Hinnangu andmise jaoks ei ole vaja läbi viia täiendavaid uuringuid, kui olemasolevate materjalide põhjal on võimalik mõju hinnata. Lisaks juhime tähelepanu, et detailse lahenduse KSH (II etapi aruanne) peab käsitlema ka võimalikku mõju piirkondade elanike veevarustusele, kui väljavalitavad alad jäävad elamute lähedusse.</p>	<p>Olemasolevale informatsioonile tuginedes ei näe me mõju avaldumist põhjaveele. Ehitustööde käigus tekkival vibratsioonil ei ole negatiivset mõju põhjaveele. Tuuliku vundamenti võib vaadelda „veetõkkena“, kuid tegemist oleks sellisel juhul „veetõkkega“ väga lokaalses tähenduses, millele mõju põhjavee liikumisele on minimaalne ehk praktiliselt puudub. Ainuke mõju, mis võib tuuliku vundamendi rajamisega kaasneda põhjaveele on seotud erinevate põhjaveekihtide läbimisega (mis on väga ebatõenäoline). Selle puhul tuleb lihtsalt ehitustööde käigus tagada, et ei tekiks põhjaveekihtide vertikaalset segunemist.</p> <p>Tuulikute rajamine ei oma püsivat mõju piirkonna elanike joogiveevarustusele, kuna ei toimu põhjaveetaseme alandamist ega kvaliteedi muutmist.</p> <p>KSV VTK-d täiendatakse osaliselt eeltoodud teksti põhjal, kuid jäädakse siiski algsele seisukohale, et olulised mõjud tuulikupargi rajamisega põhjaveele puuduvad, mistõttu ei ole vajalik mõju põhjaveele KSH I etapiaruandes käsitleta.</p>
	<p>13. Ptk-s 5.6 (mõju maastikule, sh väärtuslikult maastikule) on öeldud, et KSH I etapi aruande koostamisel viiakse läbi nähtavusanalüüs ja tuulepargi visualiseeringud (fotomontaaž). Keskkonnaamet peab vajalikuks koostada nähtavusanalüüs tuulikute visuaalsest mõjust ka Soomaa rahvuspargi enam külastatavatest kohtades (näiteks Soomaa jõed ja kaldaalad, RMK külastuskohad).</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p>
	<p>14. Ptk-s 5.7 (mõju rohevõrgustikule) on öeldud: „<i>Pidades silmas roheline energia arendamise eesmärke, ei oleks rohevõrgustikus tuulepargi rajamise või ehitustegevuse keeldu proportsionaalne rakendada. Tuulikupargi mõju</i></p>	<p>Seisukohaga arvestatakse osaliselt.</p> <p>Rohevõrgustikule mõju hindamisel võetakse arvesse rohevõrgustiku hierarhilist taset, kuid asukohavalikut</p>

	<p>rohevõrgustikule sõltub nii rohevõrgustiku elemendi olemusest kui ka tuulikupargi reaalsest ruumilis-tehnilisest lahendusest. Rohevõrgustiku sidususe ja toimise tagamiseks tuleb välja töötada vajalikud meetmed tuuleparkide detailse planeeringulahenduse väljtöötamisel, mille jaoks antakse suunised KSH I etapi aruandes.“ Keskkonnaameti hinnangul tuleb tuuleparkide kavandamisel rohelise võrgustiku aladele arvestada võrgustiku tasandiga. Vältida tuleb (asukohavalikul) tuulikuparkide kavandamist olulisematesse loodusmaastikesse (rohevõrgustiku riikliku tähtsusega ja maakondliku tähtsusega suurtesse tuumaladesse), kus tuulikupargid võivad lisaks ebasoodsale mõjule tuulepargi alal ning selle lähiümbruses kahjustada ka erinevate kaitstavate alade ja ohustatud liikide elupaikade sidusust.</p>	<p>tehes ei välistata automaatselt riikliku tähtsusega ja maakondliku tähtsusega tugialasid, vaid mõju nendele analüüsitakse.</p>
	<p>15. Ptk-s 5.11 (mõju maavaravarudele) on esitatud ülevaade eriplaneeringu alale jäävatest maardlatest. Tabel 1 kohaselt jäävad planeeringualale mitmed töötavaid turba, dolokivi ja liivamaardlad. Turbamaardlatele antud load on väga pikaajalised – näiteks Kavasoo turbatootmisalal kehtib maavara kaevandamise keskkonnaluba (L.MK/323467) 2033. aastani, Lavassaare ja Elbu turbatootmisalal (KMIN-070) kehtib luba kuni 09.08.2049, Elbu VII turbatootmisalale taotletakse luba kolmekümneks aastaks (KMH protsess on pooleli) jne. Arvestades keskkonnavalda kehtivusaega ning trendi, et olemasolevaid turbatootmisalasid üldjuhul ei ammendada loas märgitud kehtivusaja jooksul ja lubasid pikendatakse, ei ole tuuleenergeetika alade kavandamine turbatootmisaladele põhjendatud. Tuuleenergia arenguala reserveerimisega turbatootmisaladele võidakse luua tuulikuparkide arendajatele õigustatud ootus rajada tuulepark tootmisalale juba keskkonnavalda kehtivusaja jooksul. See aga riivab olulisel määral kaevandamisloa omanike õigusi. Soovitame tutvuda Riigikohtu otsusega nr 3-17-2013, kus on sarnast olukorda käsitletud. Tuulepargi asukohtade valikul tuleb üle täpsustada tuulikualade rajamise võimalikkus ka teiste maardla alade osas.</p>	<p>Seisukohaga ei arvestata.</p> <p>Eriplaneeringusse lisatakse tingimused, millal on võimalik maardlal asuvat tuulepargiala arendama hakata, kuid automaatselt neid alasid ei välistata.</p> <p>Lisaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium algatanud ja esitanud 02.08.2021 kirjaga nr 2-2/21-0400/4660 ministeeriumitele kooskõlastamiseks ehitusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise eelnõu väljtöötamise kavatsuse (edaspidi VTK). VTK punktis 9.1.6 on välja toodud ettepanek aladel, kus maavarad on MaaPS alusel arvele võetud, kuid maavarade kasutusse võtmist lähemas ajaperspektiivis kavandatud ei ole, vahekasutusena lubatud ajutiste ehitiste tähtajaks kuni 50 aastat.</p>

<p>Võiera küla elanikud 14.12.2021</p>	<p>Seoses Põhja-Pärnumaa Vallavalitsuse 16.12.2020 otsusega nr 4, millega algatati Põhja-Pärnumaa vallas kohaliku omavalitsuse eriplaneering soovime teada anda, et Võiera küla elanikud on küla territooriumile ning külaga piirnevatele aladele, eriti Tellisaare raba ning Pärnu jõega paiknevatele aladele, vähemalt 5 kilomeetri ulatuses tuuleparkide planeerimise vastu.</p>	<p>Võtame seisukoha teadmiseks.</p>
	<p>Vastavalt Vallavalitsuse otsusele hõlmab eriplaneeringu 2. piirkond täies mahus Võiera küla territooriumi. Võiera külaga piirneb Tellisaare raba, mis on Natura 2000 loodusala ning Pärnu jõe hoiuala. Vastavalt Põhja-Pärnumaa Vallavalitsuse tellitud Eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljtöötamise kavatsuse dokumendile leiame, et peatükis 5.3 väljatoodud hinnang Tellisaare hoiualale vajab väga põhjalikku keskkonnamõju strateegilist ümberhindamist. Lisaks leiame, et Tabelis 3 väljatoodud Tellisaare hoiuala Ohutegurid, mis käsitlevad vaid kuivendamise kaugmõju alale tuleks põhjalikumalt hinnata. Samuti Tabelis 3 väljatoodud Kaitse-eesmärgid Tellisaare loodusala kohta tuleks uuesti hinnata. Ettepaneku aluseks on külaelanike viimaste aastate tähendused küla ja raba territooriumil silmatud kotkaste, kulliliste ja sookurgede arvukuse tõusu kohta. Ka Pärnu jõe hoiuala tuleks meie arvates suuremalt tähtsustada kui vaid ehituskeeluvöönd.</p>	<p>Selgitus.</p> <p>1) Leiame, et peatükis 5.3 väljatoodud hinnang Tellisaare hoiualale vajab väga põhjalikku keskkonnamõju strateegilist ümberhindamist – palun täpsustage, mida tuleks põhjalikumalt hinnata. Pöörame tähelepanu sellele, et tegemist ei ole lõpliku hinnanguga vaid põhjalikum analüüs viiakse läbi KSH esimese etapi aruandes, mida alles hakatakse koostama.</p> <p>2) Lisaks leiame, et Tabelis 3 väljatoodud Tellisaare hoiuala Ohutegurid, mis käsitlevad vaid kuivendamise kaugmõju alale tuleks põhjalikumalt hinnata – tegemist ei ole ohuteguritega mida ekspertrühm on ise välja mõelnud, vaid tuginetud on (nagu ka tabelis viidatud) Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS, keskkonnaregister) andmetele, kus on üldjuhul iga Natura ala puhul välja toodud ala ohutegurid. Eesti Looduse Infosüsteemi haldab Keskkonnaagentuur, Keskkonnaministeerium ja Keskkonnaamet. Vastavalt Keskkonnaregistri seadusele tuleb mõju hindamistes tugineda eelkõige EELIS-e (ehk keskkonnaregistri) andmetele.</p> <p>3) Samuti Tabelis 3 väljatoodud Kaitse-eesmärgid Tellisaare loodusala kohta</p>

		<p>tuleks uuesti hinnata - Natura alade kaitse eesmärgid on määratud 05.08.2004 vastu võetud Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 615 "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" (tabelis on ka korraldusele viidatud) ning neid ei saa muuta/ümber hinnata.</p> <p>4) Ettepaneku aluseks on külaelanike viimaste aastate tähendused küla ja raba territooriumil silmatud kotkaste, kulliliste ja sookurgede arvukuse tõusu kohta. Ka Pärnu jõe hoiuala tuleks meie arvates suuremalt tähtsustada kui vaid ehituskeeluvöönd – Natura hindamine toimub väga konkreetsete juhiste järgi. Natura hindamisel tuleb arvestada ainult vaadeldava Natura ala kaitse-eesmärke, mis on määratud ära Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 615.</p>
<p>Jaanus Kaik (Trebor Agro OÜ ja Muuland 2 OÜ juhatuse liige) 15.12.2021</p>	<p><u>Kinnistute katastriüksuste nimekiri, mis puudutab käesolevat taotlust, on toodud käesoleva kirja lisan 1.</u></p> <p>Kuigi eelnimetatud lisan näidatud katastriüksused asuvad elamutest üldiselt üle 500 meetri kaugusel, siis võib olla, et nad ei asu eriplaneeringu kaardil punase viirutatud ala sees seoses sellega, et nendega on seotud mingisugused võimalikud keskkonnavalased piirangud.</p> <p>Kuna taotleja on huvitatud ka nimetatud kinnistutele võimalusel perspektiivsete elektriuulikute püstitamisesest, siis vajaks taotleja arvates ka nimetatud katastriüksused täiendavat kontrolli keskkonnavalaste piirangute osas, kuna ajas ja ruumis võivad piiranguid põhjustavad asjad (ka loomad, linnud) oma elu- või asukohta muuta.</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse.</p> <p>Seisukoha esitajaga lepatakse eraldi kokku, kuidas toimub lisauuringualade rahastamine ning milliseid uuringuid on võimalik alal teostada.</p>

	<p>Sellega seoses taotleme kirja lisan 1 nimetatud ja lisan 2 näidatud kinnistute lisamist täiendavaid keskkonnalaseid uuringuid vajavate ehk siis eriplaneeringu joonisel punasega viirutatud ala hulka ning viia ka nende osas läbi täiendavad uuringud selle osas, kas nimetatud kinnistutele ulatuvad üldse piirangud või kas need võimalikud piirangud on põhjendatud või mitte. Juhul, kui nendele katastriüksustele ei ulatu piirangud, siis palume neid katastriüksuseid arvestada edasises eelkohavalikutes kui alasid, kuhu oleks võimalik rajada võimalikke elektrituulikuid.</p> <p>Käesolevaga kinnitame, et oleme vajaduse korral valmis vastavaid täiendavaid kulusi katma.</p>	
<p>Külli Eller (Piesta Kuusikaru talu (Kuusikaru OÜ), Soomaa Turism MTÜ) 15.12.2021</p>	<p>Arvestades Tootsi tuulepargi asukohta, oleks mul turismi silmas pidades ettepanek, et ka teised analoogsete tehniliste rajatiste asukohad võiks planeerida Pärnu-Paide maantee joonest põhja-läänearde, et säilitada Soomaa piirkonna (mitte ainult kitsalt rahvuspargi, vaid sellega piirneva ja vastavalt mõnevõrra suurema turismi piirkonna) külastajatele oluline looduskeskkond. Praegu turismi mõistes alakasutatud Tori-Jõesuu-Kullimaa-Vihtra-Suurejõe-Kurgja suunal on minu hinnangul rohkesti potentsiaali nii loodus- kui kultuuripärandist huvituvate turistide tähelepanu köita (sh piirkonda sobivat ettevõtlust arendada ja vastavalt töökohti luua) ning oleks väga kahju, kui majandushuvid, mille realiseerimist saaks tõenäoliselt sama sujuvalt korraldada mõnes teises asukohas, sellele võimalusele kriipsu peale tõmbaksid.</p>	<p>KSH esimese etapi aruandes hinnatakse tuulepargi rajamise võimaliku mõju Soomaa piirkonna väärtustele.</p>
<p>Rahnoja kogukond (Janne Sarap ja Jaak Soosalu) 15.12.2021</p>	<p>Seoses Rahnoja tuulepargi detailplaneeringuga ja algatatud keskkonnamõju hinnanguga, edastan kohaliku kogukonna tagasiside. Lisaks veel küsimused, millele ootan vastust.</p>	<p>Eriplaneeringu raames viiakse läbi ekspertide poolt nahkhiirte ja linnustiku uuring, mille tulemusi võetakse tuuleenergia arendamiseks sobivate alade asukohtade valikul aluseks.</p> <p>5 km suuruse puhvri määramine elamatust ei ole põhjendatud. Kuna tegemist on arendustegevusega, mis on olulise avaliku</p>

	<p>Alljärgnevalt kajastan sisendit (koos põhjendusega) maaüksuste kaupa, kui kaugel oleks aktsepteeritav kaugus tuulikust. Palun neid aspekte arvesse võtta keskkonnamõju hinnangut läbi viies.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lutsu (93005:002:0148), tuulepargi kaugus vähemalt 5 km raadiuses, nahkhiirte elupaik 2. Kustase (93005:002:0024), tuulepargi kaugus vähemalt 5 km raadiuses, nahkhiirte elupaik 3. Linaaugu (93005:002:0254), tuulepargi kaugus vähemalt 5 km raadiuses, nahkhiirte elupaik 4. Sarapuu (93005:002:0118), tuulepargi kaugus vähemalt 5 km raadiuses, nahkhiirte elupaik 5. Matsi (93005:002:0119), tuulepargi kaugus vähemalt 5 km raadiuses, nahkhiirte elupaik 6. Kaasi (93005:002:0050), tuulepargi kaugus vähemalt 5 km raadiuses, nahkhiirte elupaik. Rändlindude rändekoridor <p>Rahnoja külas on nähtud püsivalt vähemalt 2 isendit väike- konnakotkast lendamas. 1 pesa asukoht on teada, teine (teised) mitte.</p>	<p>huviga (vastavalt 2021. aasta Riigikohtu lahendile nr 3-17-2013) on vajalik, et igasugune piirang, mida planeeringu lahenduses määratakse oleks proportsionaalne ning põhjendatud.</p>
	<p>Vastamist vajavad veel küsimused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Milline on arendaja panus kohaliku infrastruktuuri? Suurejõe- Vihtra- Jõesuu maantee on musta kattega, 8t piiranguga enamuse aja aastast. 2. Milline on panus kohaliku tööhõivesse? 3. Kui palju mõjutab tuulepark hinnanguline elukondliku kinnisvara väärtust? Kas on kohtulahendeid Euroopast, kus arendaja või kov kohustub kompenseerima kinnisvara väärtusest tuleneva kahju? 4. Milline on madalsageduse mõju inimesele? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Täiendavate teede rajamise vajadus selgub edasises etapis, kui on selgunud võimalikud tuulepargi alad. Siis saab koostöös valla ning kohalikega selgitada välja muu hulgas, milliste teede rekonstrueerimine on vajalik valla/kohalike elanike seisukohast ning mis teed oleksid olulised ka juurdepääsu rajamiseks tuuleparkidele. 2. Tuuleparkide mõju kohalikule tööhõivele hinnatakse KSH esimese etapi aruandes.

		<p>3. Tuuleparkide rajamisega kaasnevat võimalikku mõju kinnisvarale hinnatakse KSH esimese etapi aruandes, lähtudes Eesti ja välisriikide praktikast ning andmetest.</p> <p>4. Tuulikute põhjustatud madalsageduslikul helil puudub mõju inimese tervisele. 2020. aastal avaldati Soomes läbiviidud teadusuuring, mille eesmärgiks oli uurida, kas tuuleturbiini infrahelil on inimesele kahjulik mõju. Uuringu käigus viidi läbi pikaajalisi (308 päeva) müra mõõtmisi erinevate tuuleparkide juures (nii siseruumides kui ka ruumidest väljas) ning kuulmisteste ja küsimustikke tuuleparkide lähialadel elanike hulgas. Uuringu tulemustest järeldati, et tuulikute madalsageduslikku müra ei saa seostada inimeste poolt kurdetavate tervisemõjudega.</p>
<p>Sotsiaalministeerium (Ramon Nahkur, rahvatervise osakonna nõunik) 15.12.2021</p>	<p>Toetame Terviseameti 25.10.2021. a kirjaga nr 9.3-4/21/13040-2 tehtud ettepanekut võimalusel planeerida tuulikute vähimaks kauguseks lähimast elamust vähemalt 1 km, kuna väiksema vahemaa puhul võib tulevikus planeeringuga kavandatu realiseerimisel tekkida mürahäiringud.</p>	<p>Seisukohaga arvestamist kaalutakse eriplaneeringu ja KSH koostamise käigus</p>
<p>Tori Vallavalitsus (Lauri Luur, vallavanem) 16.12.2021 kiri nr 940</p>	<p>Lähtudes eeltoodust ning võttes aluseks planeerimisseaduse § 100 lõike 2, Tori Vallavolikogu 20.02.2020 määruse nr 106 „Maakorraldusliku, planeerimis- ja ehitusalase tegevuse ning ehitusseadustikust tuleneva riikliku järelevalve korraldamine Tori vallas“ § 3 punkti 5 annab Tori Vallavalitsus</p> <p>k o r r a l d u s e:</p> <p>1. Teha ettepanek arvestada Põhja-Pärnumaa valla eriplaneeringu koostamisel ja selle keskkonnamõju strateegilisel hindamisel Tori valla põhjaosa eriplaneeringu ja</p>	<p>Seisukohaga arvestatakse</p>

	keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemustega ning teha koostööd Tori valla eriplaneeringu koostajaga ja keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviijaga.	
	2. Teha ettepanek arvestada Põhja-Pärnumaa valla eriplaneeringu koostamisel ja selle keskkonnamõju strateegilisel hindamisel Pärnu maakonnaplaneeringu tuuleenergeetika arendusaladel P9 ja P10 detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemustega ning teha koostööd nimetatud planeeringu koostaja ja keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviijaga.	Seisukohaga arvestatakse